

Politiek actieve veeho verbinden boerderij en ope

De tijd dat boeren vanzelfsprekend politieke invloed hadden, is voorbij. Toch zijn er nog steeds melkveehouders die zich naast hun bedrijf inzetten voor het openbaar bestuur. Ze moeten hard werken voor kleine stapjes.

Maar als je geen verantwoordelijkheid neemt, bereik je zeker niets, vinden ze.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Met CDA'er Maurits von Martels vertrok na de verkiezingen dit jaar de laatste boer uit de Nederlandse Tweede Kamer. Ook in het Vlaams parlement zetelen inmiddels geen actieve landbouwers meer. In gemeenteraden en Provinciale Staten is de agrarische sector meestal nog wel vertegenwoordigd, maar hier moeten boeren het zien te rooien met collega's van partijen die een fundamenteel andere kijk hebben op de landbouw en de inrichting van het landelijk gebied. Bijsturen van boeronvriendelijk beleid vergt veel hard werk. De stapjes vooruit zijn klein en je zult het nooit

voor alle collega's goed doen, zo blijkt uit de verhalen van de politiek actieve veehouders die in deze kerstspecial aan het woord komen. Toch hebben ze met volle overtuiging 'ja' gezegd op de vraag of ze zich kandidaat wilden stellen voor de gemeenteraad of Provinciale Staten. 'Er moest iemand opstaan voor de belangen van boeren', verklaart de een. 'De politiek heeft dringend mensen nodig die met twee benen in de praktijk staan', zegt een ander.

Verder dan eigen boerderij

'Tot halverwege de jaren tachtig van de vorige eeuw waren boeren politiek nog zeer invloedrijk', vertelt Anton Schuurman, voormalig universitair hoofddocent aan de vakgroep Agrarische geschiedenis bij Wageningen UR. 'Na de Eerste Wereldoorlog veroveren boeren in Nederland en Vlaanderen steeds meer posities in lokale besturen. Ze organiseren zich in standsorganisaties en verwerven hiermee een dikke vinger in de pap bij politieke partijen, tot op landelijk niveau', legt hij uit. Ook electoraal was de landbouw van groot belang. Niet alleen omdat de boeren met velen waren, maar ook omdat er nog een directe link was tussen producenten en consumenten van voedsel. Bovendien waren veel burgers voor hun inkomen van de landbouw afhankelijk. 'Dorpelingen liften mee op de vooruitgang die boeren met hun coöperaties en organisaties realiseerden. Zo hadden hun activiteiten uitstraling op het hele platte-

TANJA VAN DE VEN-VOGELS
(PS NOORD-BRABANT)

22

'Er moest iemand in de Provinciale Staten opstaan voor de belangen van boeren'

JOS VERDAM
(GEMEENTERAAD RENSWOUDE)

38

'Gemeente moet meer ruimte geven voor economische activiteit in buitengebied'

Boerens Inzakebaar bestuur

land en reikte de invloed van boeren veel verder dan hun eigen boerderijen’, vult Schuurman aan.

Boeren drijvende kracht

De landbouw was na de Eerste Wereldoorlog de drijvende kracht achter de ontwikkeling van het Nederlandse en Vlaamse platteland. Dit werd na de Tweede Wereldoorlog nog versterkt door schaalvergroting en specialisatie. Het landelijk gebied werd ingericht voor een efficiënte voedselproductie met een complete herinrichting van de waterhuishouding en ruilverkaveling als zichtbaar resultaat. Boeren werden agrarisch ondernemers en hadden grotendeels een eensluidende visie op de ontwikkeling van hun bedrijven. Het moest groter, rationeler en efficiënter. ‘Vaak waren het dezelfde boeren – van emancipatie van boerinnen was nog nauwelijks sprake – die in verschillende geledingen aan de touwtjes trokken. Ze zaten bijvoorbeeld in het bestuur van de zuivelcoöperatie, waren voorzitter van de plaatselijke boerenleenbank en beslisten mee in de gemeenteraad’, schetst Schuurman de situatie. ‘Daardoor hadden deze mensen veel macht en konden ze overheidsbeleid relatief gemakkelijk in boervriendelijke richting sturen.’

Nieuwe verhouding met burgerburen

Anno 2021 is politieke invloed voor de agrarische sector geen vanzelfsprekendheid meer. Het Landbouwschap is afgeschaft, de productschappen zijn afgebroken en de

belangenbehartiging is versnipperd. En de tijd dat alle boerenneuzen dezelfde kant opstonden, is ook voorbij. ‘Boeren blijven belangrijk voor het Nederlandse en Vlaamse platteland als beheerders van het buitengebied’, benadrukt Schuurman. ‘Maar ze vormen niet meer automatisch de belangrijkste economische en maatschappelijke factor waar de plattelandsgemeenschap op drijft. Dit betekent dat boeren zich op een andere manier zullen moeten verhouden tot hun burgerburen, die soms ook heel kritisch meekijken in de agrarische bedrijfsvoering’, legt hij uit.

Verantwoordelijkheidsgevoel blijft

‘Om politiek invloed te houden moeten boeren en boerinnen op zoek naar nieuwe allianties met burgers. Hier speelt een landelijke partij als de BoerBurgerBeweging succesvol op in’, geeft de wetenschapper als voorbeeld. Maar ook op lokaal niveau weten boeren en burgers elkaar nog steeds te vinden. ‘In veel dorpen leveren boeren en boerinnen een belangrijke bijdrage aan het verenigingsleven en zetten ze zich in om bijvoorbeeld sportclubs overeind te houden’, constateert Schuurman. Boeren en boerinnen voelen zich nog altijd medeverantwoordelijk voor hun omgeving. En ondanks dat ze hun handen vaak meer dan vol hebben aan het werk op hun bedrijf, blijven ze gedreven om energie te steken in het vormgeven daarvan. Of zoals een van de geïnterviewden het verwoordt: ‘De wereld is groter dan mijn eigen erf.’

GREET DE ROO
(BURGEMEESTER RUISELEDE)

64

‘Boeren weten dat ik hun standpunten ken en meeneem in onze besluiten’

MARTEN DIJKSTRA
(PS FRIESLAND)

78

‘De politiek heeft mensen nodig die met twee benen in de praktijk staan’